

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MELCHIORA WATHELETA
przedstawiona w dniu 22 stycznia 2015 r.¹

Sprawa C-519/13

Alpha Bank Cyprus Ltd
przeciwko
Senh Dau Si,
Alpha Panareti Public Ltd,
Susan Towson,
Stewartowi Cresswellowi,
Gillianowi Cresswellowi,
Julie Gaskell,
Peterowi Gaskellowi,
Richardowi Wernhamowi,
Tracy Wernham,
Joanne Zorani, Richardowi Simpsonowi
[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

złożony przez Anotato Dikastirio Kyprou (Cypr)]

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Doręczanie dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych — Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 — Artykuł 8 — Odmowa przyjęcia dokumentu — Wymóg doręczenia formularza zawartego w załączniku II do rozporządzenia, mającego na celu poinformowanie adresata o prawie do odmowy przyjęcia dokumentu — Ważność doręczenia w przypadku nieużycia formularza — Możliwość późniejszego doręczenia do rąk adwokata adresata

I – Wprowadzenie

1. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym został przedstawiony w kontekście siedmiu sporów sądowych dotyczących spłaty pozostałych do zapłaty rat kredytów hipotecznych pomiędzy Alpha Bank Cyprus Ltd (zwaną dalej „Alpha Bank”), spółką prowadzącą działalność bankową, a nabywcami nieruchomości oraz Alpha Panareti Public Ltd, inną spółką, która udzieliła gwarancji spłat tych kredytów².

2. Niniejszy wniosek o dotyczy wykładni art. 8 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000³.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — W każdym z tych siedmiu postępowań spółka Alpha Panareti Public Ltd została pozwana w tym charakterze.

3 — Dz.U. L 324, s. 79.

3. Wspomniany art. 8 tegoż rozporządzenia, zatytułowany „Odmowa przyjęcia dokumentu”, stanowi, że adresat dokumentu musi zostać poinformowany „na standardowym formularzu, zawartym w załączniku II [do rozporządzenia]”, że może odmówić przyjęcia tego dokumentu, jeśli nie został on sporządzony w jednym z określonych języków lub nie dołączono do niego tłumaczenia na określony język.

4. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy w szczególności kwestii, czy istnieje obowiązek użycia tego standardowego formularza oraz konsekwencji jego nieużycia dla doręczenia dokumentu.

II – Rozporządzenie nr 1393/2007

5. Artykuł 8 rzeczonego rozporządzenia, zatytułowany „Odmowa przyjęcia dokumentu”, stanowi:

„1. Jednostka przyjmująca informuje adresata na standardowym formularzu, zawartym w załączniku II, o możliwości odmowy przyjęcia doręczanego dokumentu w momencie doręczenia lub poprzez zwrócenie go w ciągu tygodnia do jednostki przyjmującej, jeżeli nie został on sporządzony w jednym z języków określonych poniżej ani nie dołączono do niego tłumaczenia na jeden z następujących języków:

- a) język, który adresat rozumie; lub
- b) język urzędowy państwa członkowskiego, do którego adresowane są dokumenty, lub jeżeli w tym państwie członkowskim jest kilka języków urzędowych – język urzędowy lub jeden z języków urzędowych miejsca, w którym ma nastąpić doręczenie.

2. W przypadku gdy jednostka przyjmująca została powiadomiona, że adresat odmówił przyjęcia dokumentu zgodnie z ust. 1, niezwłocznie powiadamia o tym jednostkę przekazującą, przesyłając w tym celu poświadczenie określone w art. 10, i zwraca jej wniosek oraz dokumenty, które wymagają tłumaczenia.

3. Jeżeli adresat odmówił przyjęcia dokumentu zgodnie z ust. 1, rozwiązaniem takiej sytuacji może być, zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia, doręczenie adresatowi tłumaczenia dokumentu na jeden z języków określonych w ust. 1. W takim przypadku datą doręczenia jest data doręczenia dokumentu wraz z jego tłumaczeniem zgodnie z prawem państwa członkowskiego, do którego dokument jest adresowany. Jeśli jednak zgodnie z prawem państwa członkowskiego dokument należy doręczyć w pewnym określonym terminie, data, którą należy brać pod uwagę w odniesieniu do wnioskodawcy, powinna być datą doręczenia pierwotnego dokumentu, ustaloną zgodnie z art. 9 ust. 2.

[...]”.

III – Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

6. Drugą stroną postępowania w siedmiu postępowaniach odwoławczych zawisłych przed sądem odsyłającym są nabywcy nieruchomości położonych na terytorium Republiki Cypru oraz sprzedawca tych nieruchomości, Alpha Panareti Public Ltd⁴. Nieruchomości zostały nabyte za pośrednictwem kredytu hipotecznego udzielonego przez Alpha Bank, który to bank wytoczył przed sądami cypryjskimi powództwa o spłatę pozostałych do zapłaty rat kredytu hipotecznego wobec nabywców oraz sprzedawcy, a mianowicie Alpha Panareti Public Ltd, która udzieliła gwarancji spłat tych kredytów.

4 — Z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że ta utworzona na Cyprze spółka nie należy do Alpha Bank.

7. Ponieważ nabywcy⁵ mieli stałe miejsce zamieszkania bądź siedzibę za granicą, w każdym z postępowań w pierwszej instancji Alpha Bank uzyskał, na podstawie wniosku *ex parte*⁶, postanowienie zezwalające na doręczenie uwierzytelnionej kopii pisma wszczynającego postępowanie⁷, odpowiedniego zawiadomienia towarzyszącego pismu wszczynającemu postępowanie⁸ oraz ich tłumaczenia (zwane dalej „spornym postanowieniem”) poza obszarem jurysdykcji sądów cypryjskich. Ponadto każde ze spornych postanowień przewidywało, że doręczenie tych aktów następuje w trybie przepisów rozporządzenia nr 1393/2007.

8. Następujące dokumenty zostały doręczone każdemu nabywcy w Anglii:

- uwierzytelniona kopia pisma wszczynającego postępowanie i odpowiednie zawiadomienie w językach greckim i angielskim;
- uwierzytelniona kopia spornego postanowienia jedynie w języku greckim; oraz
- uwierzytelniona kopia pisemnego oświadczenia złożonego pod przysięgą przez tłumaczkę, że dokumenty zostały wiernie przetłumaczone na język angielski.

9. Pozwani w każdej z siedmiu spraw oświadczyli, że stawia się przed sądem, podnosząc jednocześnie zarzut braku jurysdykcji, i wnieśli o unieważnienie bądź stwierdzenie nieważności spornych postanowień oraz samego doręczenia. Twierdzili oni, że zgodnie z rozporządzeniem nr 1393/2007 i cypryjskim kodeksem postępowania cywilnego powinny być zostać im doręczone także inne dokumenty, a mianowicie w każdej ze spraw:

- kopia wniosku *ex-parte*;
- tłumaczenie na język angielski spornego postanowienia;
- zgodnie z art. 8 tego rozporządzenia – standardowy formularz, zawarty w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007; oraz
- pismo wyjaśniające dotyczące dokumentów podlegających doręczeniu.

10. Alpha Bank podniósł przed sądem pierwszej instancji, że z uwagi na to, iż pozwani wiedzieli o powództwie i znany im był jego przedmiot, jak również terminy do podjęcia przez nich czynności, nie mogli oni powoływać się na nienależyte doręczenie. W opinii Alpha Bank wnioski o unieważnienie bądź stwierdzenie nieważności doręczenia przedstawione przez drugą stronę postępowania miały służyć wyłącznie uchyleniu się od skutków doręczenia.

11. W każdej z siedmiu spraw sąd pierwszej instancji przychylił się do tych wniosków. Uznał, że zaniechanie doręczenia wszystkich koniecznych dokumentów i tłumaczeń na język angielski, w szczególności tłumaczenia spornych postanowień, stanowi naruszenie cypryjskiego kodeksu postępowania cywilnego oraz rozporządzenia nr 1393/2007, ponieważ pozbawiło to adresata dokumentów możliwości zapoznania się z ich treścią. Sąd stwierdził również naruszenie tego rozporządzenia, jako że pozwanym nie został doręczony standardowy formularz zawarty w załączniku II do tegoż rozporządzenia, który poinformowałby ich o przysługującym im prawie

5 — Sprzedający ma siedzibę na Cyprze.

6 — To znaczy wniosku składanego bez powiadomienia strony przeciwnej.

7 — Zwanego „writ” w dokumentach postępowania załączonych do wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

8 — Zwane „notice of writ” w dokumentach postępowania załączonych do wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (zwane dalej „zawiadomieniem”).

odmowy przyjęcia spornych postanowień w języku greckim, jeżeli nie dołączono do nich wymaganego tłumaczenia na język angielski. Na tej podstawie sąd pierwszej instancji stwierdził nieważność doręczenia pisma wszczynającego postępowanie, „zawiadomienia” o nim oraz spornego postanowienia w każdej ze spraw.

12. Alpha Bank wniosła odwołanie od każdego z tych siedmiu orzeczeń do sądu odsyłającego.

13. Odrębnymi orzeczeniami sąd odsyłający uznał siedem orzeczeń sądu pierwszej instancji za wydane z naruszeniem prawa w części, w której stwierdził on nieważność doręczenia z powodu naruszenia przepisów krajowych, ponieważ w okolicznościach spraw rozpatrywanych w postępowaniu głównym uchybienia, o których mowa, mogły zostać konwalidowane zgodnie z celem rozporządzenia nr 1393/2007. Zdaniem tego sądu „mimo wielu problemów stwierdzonych w odniesieniu do sposobu, w jaki zostało dokonane doręczenie, z dokumentów przekazanych w celu doręczenia nie wynika, że druga strona postępowania faktycznie została wprowadzona w błąd, ponieważ stawiła się przed sądem w terminie. Ponadto druga strona postępowania nie określiła bliżej natury podnoszonego błędu ani – co ważniejsze – istotnych dla niej skutków ewentualnego wprowadzenia w błąd”.

14. Sąd odsyłający wskazał, że stwierdzi nieważność doręczenia wyłącznie wtedy, jeżeli Trybunał orzeknie, że doręczenie z użyciem standardowego formularza jest wymagane w każdym przypadku doręczenia dokumentów w rozumieniu rozporządzenia nr 1393/2007 oraz że jego ewentualne zaniechanie nie może zostać konwalidowane i powoduje nieważność całego doręczenia.

15. W tych okolicznościach Anotato Dikastirio Kyprou (Cypr) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy doręczenie standardowego formularza, o którym mowa w rozporządzeniu nr 1393/2007, jest konieczne w każdym wypadku, czy dopuszczalne są wyjątki?
- 2) Jeżeli wspomniane doręczenie zostanie uznane za konieczne w każdym wypadku – czy jego zaniechanie w niniejszym przypadku stanowi powód nieważności całego doręczenia?
- 3) W przypadku odpowiedzi przeczącej – czy zgodnie z ratio rozporządzenia nr 1393/2007 możliwe jest doręczenie do rąk adwokata pozwanych, którzy zgodzili stawić się z zastrzeżeniem [podnosząc jednocześnie zarzut braku jurysdykcji], który to adwokat zobowiązał się wobec swoich klientów do jego odbioru, czy też konieczne jest nowe doręczenie zgodnie z procedurą przewidzianą w rozporządzeniu 1393/2007?”.

IV – Postępowanie przed Trybunałem

16. W niniejszym postępowaniu uwagi pisemne przedstawiła Alpha Bank, druga strona postępowania, rządy cypryjski, niemiecki, grecki, hiszpański i austriacki oraz Komisja Europejska. Alpha Bank, druga strona postępowania, rządy cypryjski, niemiecki i hiszpański oraz Komisja przedstawiły uwagi ustne na rozprawie, która odbyła się w dniu 27 listopada 2014 r.

V – Analiza

A – W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

1. Argumentacja stron

17. W pierwszym pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający zastanawia się zasadniczo, czy art. 8 rozporządzenia nr 1393/2007 należy interpretować w ten sposób, że przy doręczaniu adresatowi doręczanego dokumentu jednostka przyjmująca⁹ musi zawsze stosować standardowy formularz zawarty w załączniku II do tego rozporządzenia.

18. Druga strona postępowania uważa, że rozporządzenie nr 1393/2007 nie zawiera żadnego wyjątku od prawa do otrzymania standardowego formularza zawartego w załączniku II do tego rozporządzenia. Twierdzi ona, że prawodawca Unii Europejskiej świadomie przewidział ten formularz, aby zagwarantować i chronić podstawowe prawa adresatów do informacji oraz do rzetelnego procesu. Alpha Bank uważa natomiast, że przedmiotowy formularz standardowy nie jest przydatny, w przypadku gdy pismo wszczynające postępowanie zostało przetłumaczone na język jednostki przyjmującej.

19. Rząd grecki jest zdania, że ani art. 8, ani żaden inny przepis rozporządzenia nr 1393/2007 nie przewidują wyjątku umożliwiającego jednostce przyjmującej odstępianie od stosowania standardowego formularza zgodnie z wymogiem zawartym w art. 8 ust. 1 tego rozporządzenia. Według rządu hiszpańskiego brzmienie rozporządzenia nr 1393/2007 nie pozostawia żadnych wątpliwości: art. 8 wymaga, aby stosowna informacja została przekazana na standardowym formularzu zawartym w załączniku II do wspomnianego rozporządzenia. Również rząd austriacki jest zdania, że doręczenie standardowego formularza jest wymagane w każdym przypadku.

20. Zdaniem rządu cypryjskiego o ile co do zasady użycie standardowego formularza zawartego w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007 jest obowiązkowe w każdym przypadku doręczenia dokumentu sądowego, o tyle wydaje się, że Trybunał ustanowił odstępstwo od tego ogólnego obowiązku w wyroku Weiss und Partner (C-14/07, EU:C:2008:264), w przypadku gdy odbiorca zna treść doręczanego dokumentu.

21. Według Komisji ten standardowy formularz ma cel informacyjny i jest wymagany w przypadku, gdy dokument sądowy jest doręczany w języku, którego pozwany nie rozumie. Wobec tego zdaniem Komisji skoro dokument został doręczony w jednym z języków określonych w art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007, standardowy formularz traci swoją rację bytu i jego stosowanie nie jest wymagane. Komisja dodaje, że w rozpatrywanym przypadku adresat nie miałby prawa do odmowy przyjęcia dokumentu, gdyby standardowy formularz został dołączony przy doręczeniu.

22. Zdaniem rządu niemieckiego jednostka przyjmująca ma obowiązek dołączenia standardowego formularza zawartego w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007 wyłącznie wtedy, gdy dokument w rozumieniu art. 8 ust. 1 tego rozporządzenia nie został przetłumaczony na jeden z języków wymienionych w art. 8 ust. 1 lit. a) i b) wspomnianego rozporządzenia. Przewidziany w art. 8 ust. 1 tego rozporządzenia obowiązek informacyjny oznacza mianowicie zobowiązanie do „specjalnego badania obciążającego jednostkę przyjmującą”, która dokonywałaby własnej weryfikacji na podstawie specjalistycznej wiedzy, którą posiada jako urząd lub sąd. W związku z powyższym rząd ten uważa, że jednostka przyjmująca powinna w każdym przypadku sprawdzić, czy adresat określony w art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 powinien zostać poinformowany o swoim prawie do odmowy przyjęcia

⁹ — Doręczenia w postępowaniach głównych odbyły się zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007, a mianowicie między wyznaczonymi jednostkami [„przekazującą” (na Cyprze) i „przyjmującą” (w Zjednoczonym Królestwie)] zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia.

dokumentu za pośrednictwem standardowego formularza. Zdaniem rządu niemieckiego sporne postanowienie stanowi dokument w rozumieniu art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007, gdyż wobec braku tłumaczenia nie można wykluczyć, że jego treść jest istotna pod względem proceduralnym, co stanowiłoby uzasadnienie dla autonomicznego obowiązku informacyjnego obciążającego jednostkę przyjmującą na mocy tego przepisu.

2. Ocena

23. Zakres art. 8 rozporządzenia nr 1393/2007 jest moim zdaniem jasny i jednoznaczny. Użycie standardowego formularza zawartego w załączniku II do tego rozporządzenia jest wymagane w każdym przypadku doręczenia dokumentów sądowych¹⁰, bez wyjątku, niezależnie od języka, w którym został sporządzony doręczany dokument i od tego, czy dołączono do niego tłumaczenie¹¹.

24. Po pierwsze, brzmienie¹² art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 wymaga jasno i bez wyjątku, aby jednostka przyjmująca użyła rzeczoności formularza w momencie doręczenia dokumentu.

25. Artykuł 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 nie przewiduje zatem możliwości podjęcia przez jednostkę przyjmującą decyzji o potrzebie użycia tego formularza w zależności bądź od języka doręczanego dokumentu, bądź od języków zrozumiałych dla adresata, której to informacji zresztą często nie posiada, bądź też jeszcze od języków urzędowych danego państwa członkowskiego lub istnienia dołączonego do dokumentu tłumaczenia na te języki.

26. W istocie wzmianka „jeżeli nie został on sporządzony w jednym z języków określonych poniżej” nie stanowi uwarunkowania dla użycia formularza, lecz jedynie prawa adresata do odmowy przyjęcia dokumentu.

27. Standardowy formularz zawarty w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007 powinien zatem zostać automatycznie użyty do doręczenia dokumentu jego adresatowi, nawet jeśli może okazać się zbędny, na przykład z uwagi na zdolności językowe adresata lub w szczególności w przypadku gdy doręczany dokument został sporządzony w języku urzędowym państwa członkowskiego, do którego adresowane są dokumenty. Dodam, że nawet w tym ostatnim przypadku regularny obowiązek dołączania tego, zaledwie jednostronicowego, formularza w języku urzędowym państwa członkowskiego, do którego adresowane są dokumenty, lub w jednym z języków urzędowych miejsca doręczenia nie stanowi według mnie bezpodstawnie nadmiernego obowiązku.

10 — Zobacz art. 8 ust. 4 rozporządzenia nr 1393/2007. Pytania przedstawione Trybunałowi dotyczą w szczególności pism wszczynających postępowanie. Jeśli chodzi o zakres stosowania wspomnianego rozporządzenia przewiduje ono jedynie dwie okoliczności, w jakich doręczenie dokumentu sądowego między państwami członkowskimi jest wyłączone z zakresu jego stosowania: po pierwsze, w przypadku gdy adres zamieszkania lub zwykłego pobytu adresata nie jest znany, oraz po drugie, w przypadku gdy adresat ustanowił upoważnionego przedstawiciela w państwie członkowskim, w którym toczy się postępowanie. W innych wypadkach, jeżeli adresat dokumentu sądowego ma miejsce zamieszkania za granicą, doręczenie tego dokumentu jest objęte zakresem stosowania rozporządzenia nr 1393/2007 i stąd musi – jak przewiduje art. 1 ust. 1 owego rozporządzenia – zostać przeprowadzone za pomocą środków ustanowionych w tym celu przez samo rozporządzenie. Zobacz również podobnie wyrok Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, pkt 24, 25.

11 — Zobacz pkt 37 wyroku Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, w którym Trybunał orzekł, że „art. 4 ust. 3 i art. 5 ust. 1 [rozporządzenia nr 1393/2007] w związku z jego motywem 12 przewidują konieczność, aby doręczanie dokumentów sądowych następowało przy użyciu standardowego formularza oraz aby był on przetłumaczony na język zrozumiały przez adresata lub na język urzędowy przyjmującego państwa członkowskiego albo – w razie używania kilku języków urzędowych w tym państwie – na przynajmniej jeden z języków urzędowych miejsca, gdzie należy dokonać owego doręczenia”.

12 — Zobacz podobnie w szczególności wyrażenia w języku hiszpańskim: „[e]l organismo receptor informará al destinatario”, w języku czeskim: „[p]řijímající subjekt vyrozumí adresáta”, w języku niemieckim: „[d]ie Empfangsstelle setzt den Empfänger [...] in Kenntnis”, w języku greckim: „[η] υπηρεσία παραλαβής ενημερώνει τον παραλήπτη”, w języku angielskim: „[t]he receiving agency shall inform the addressee”, w języku francuskim: „[l]’entité requise informe”, w języku irlandzkim „[c]uirfidh an ghníomhaireacht fála an seolaí ar an eolas”, w języku włoskim: „[l]’organo ricevente informa il destinatario”, w języku niderlandzkim „[d]e ontvangende instantie stelt degene voor wie het stuk is bestemd [...] in kennis”, w języku portugalskim: „[a] entidade requerida avisa o destinatário”, w języku słowackim: „[p]rijímajúci orgán [...] informuje adresáta” i w języku fińskim „[v]astaanottavan viranomaisen on ilmoitettava vastaanottajalle”.

28. Po drugie, standardowy formularz zawarty w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007 i związany z nim obowiązek użycia go stanowią pewną innowację w stosunku do poprzedniego rozporządzenia, tj. rozporządzenia Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych¹³. Ta innowacja odzwierciedla w moim przekonaniu zamiar prawodawcy europejskiego dotyczący poprawienia skuteczności i szybkości¹⁴ przekazywania między państwami członkowskimi dokumentów sądowych i pozasądowych przy jednoczesnym respektowaniu prawa do obrony tego adresata¹⁵.

29. Obowiązkowe stosowanie tego formularza ma zapobiegać takim niefortunnym zdarzeniom jak w niniejszej sprawie, w której to za ledwie jednostronicowy dokument, mianowicie uwierzytelniona kopia spornego postanowienia zredagowanego jedynie w języku greckim, a zatem w języku, który nie będzie (lub nie może być) zrozumiały dla drugiej strony postępowania ani który nie jest językiem urzędowym państwa członkowskiego, do którego dokument jest adresowany (angielskim), znajduje się w zestawie dokumentów w języku greckim, z których to do każdego, z wyjątkiem spornego postanowienia, dołączono tłumaczenie¹⁶.

30. Według mnie jednostki przyjmujące nie dysponują zatem żadnymi uprawnieniami dyskrecjonalnymi jeżeli chodzi o używanie rzezonego formularza¹⁷. Autonomiczna i jednolita wykładnia rozporządzenia nr 1393/2007 implikuje ponadto, że ów standardowy formularz powinien być regularnie dołączany przy doręczaniu dokumentu¹⁸. Rozporządzenie to ma bowiem zastosowanie do wszystkich państw członkowskich Unii¹⁹, co przekłada się na potencjalne doręczenia dokumentów w ponad 20 językach. Dlatego też, nawet z czysto praktycznego punktu widzenia, wydaje mi się niemożliwe, by w każdym przypadku jednostki przyjmujące weryfikowały dokumenty podlegające doręczeniu oraz obecność tłumaczeń tych dokumentów.

13 — Dz.U. L 160, s. 37.

14 — Zobacz art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007, który przewiduje, że „[d]okumenty sądowe są przekazywane bezpośrednio i jak najszybciej”. Zobacz wyrok Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, pkt 34. Zobacz analogicznie wyroki dotyczące rozporządzenia nr 1348/2000: Weiss und Partner, C-14/07, EU:C:2008:264, pkt 46) i Roda Golf & Beach Resort, C-14/08, EU:C:2009:395, pkt 54. Jak Komisja zauważyła „z motywów 2, 6 i 7 rozporządzenia nr 1393/2007 wynika, że jego celem jest poprawienie i przyspieszenie przekazywania między państwami członkowskimi dokumentów sądowych i pozasądowych dotyczących spraw cywilnych lub handlowych, które mają zostać doręczone w innym państwie członkowskim, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony prawnej pozwanego”.

15 — W odniesieniu do znaczenia przestrzegania prawa do obrony podczas doręczania dokumentów zob. wyrok Weiss und Partner, C-14/07, EU:C:2008:264, pkt 47, 48.

16 — Dodatkowo, jak zauważa rząd austriacki, „dołączenie standardowego formularza do dokumentu podlegającego doręczeniu nie spowalnia doręczenia. Należałoby raczej obawiać się opóźnień i błędów, gdyby konieczne było badanie ewentualnego istnienia odstępstwa. Należy pamiętać o znacznej liczbie wniosków o doręczenie i że w związku z tym doręczenie powinno być maksymalnie uproszczone”. Podobnie jak rząd hiszpański uważam, że „[u]żywanie tego formularza gwarantuje nie tylko szybkość przepływu, ale również jego bezpieczeństwo”.

17 — Dodatkowo rozporządzenie nr 1393/2007 przewiduje wyraźnie, kiedy jednostki przyjmujące dysponują zakresem swobodnego uznania. Zobacz na przykład art. 7 ust. 1 tego rozporządzenia, który przewiduje, że jednostka przyjmująca nie ma obowiązku dokonania doręczenia dokumentu w szczególny sposób wskazany przez jednostkę przekazującą, jeśli jest on niezgodny z prawem państwa członkowskiego, do którego są adresowane dokumenty. Zobacz również analogicznie art. 12–15 rozporządzenia nr 1393/2007.

18 — W wyroku Leffler, C-443/03, EU:C:2005:665, pkt 46, w sprawie dotyczącej rozporządzenia nr 1348/2000 będącego poprzednikiem rozporządzenia nr 1393/2007 Trybunał orzekł, że „wybór formy rozporządzenia w miejsce dyrektywy proponowanej początkowo przez Komisję wskazuje na znaczenie, jakie prawodawca wspólnotowy przywiązuje do bezpośredniej stosowności przepisów rozporządzenia i ich jednolitego stosowania”. Zobacz również wyrok Weiss und Partner, C-14/07, EU:C:2008:264, pkt 60.

19 — Artykuł 1 ust. 3 rozporządzenia nr 1393/2007, zatytułowany „Zakres zastosowania”, przewiduje, że „[w] niniejszym rozporządzeniu termin »państwo członkowskie« oznacza państwa członkowskie, z wyjątkiem Danii”. Jednakże stosowanie przepisów tego rozporządzenia rozszerzono na Danię na podstawie umowy pomiędzy Wspólnotą Europejską a Królestwem Danii w sprawie doręczania dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w Brukseli w dniu 19 października 2005 r. (Dz.U. L 300, s. 55).

31. W sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 4 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania rozporządzenia nr 1393/2007²⁰ (zwanym dalej „sprawozdaniem”) Komisja stwierdza konieczność używania standardowego formularza zawartego w załączniku II do tego rozporządzenia, w przypadkach gdy dokument podlegający doręczeniu został sporządzony w języku państwa członkowskiego, do którego dokument jest adresowany, oraz gdy w związku z tym adresat nie ma podstawy do odmowy doręczenia zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia. W sprawozdaniu podkreślono, że dołączenie tego formularza w tym przypadku może spowodować, że adresaci będą przekonani, iż mają prawo do odmowy.

32. Uważam jednak, że standardowy formularz zawarty w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007 zawiera bardzo wyraźne wskazówki dla adresata dokumentu podlegającego doręczeniu i że jego precyzyjne brzmienie nie może wprowadzić w błąd. Formularz ten przewiduje bowiem wyraźnie, że adresat dokumentu może „odmówić przyjęcia dokumentu, *jeżeli* nie został on sporządzony w języku, który adresat rozumie, ani w języku urzędowym lub w jednym z języków urzędowych miejsca doręczenia lub jeżeli nie dołączono do niego tłumaczenia na taki język”²¹. Prawo do odmowy nie jest więc w żaden sposób związane z obecnością tego standardowego formularza²².

33. Z tego względu uważam, że art. 8 rozporządzenia nr 1393/2007 należy interpretować w ten sposób, iż użycie standardowego formularza zawartego w załączniku II do tego rozporządzenia przy doręczeniu dokumentu adresatowi jest wymagane we wszystkich przypadkach bez wyjątku i niezależnie zarówno od języka, w którym doręczany dokument został sporządzony, jak i od tego, czy zostało do niego dołączone tłumaczenie na język, który odbiorca zrozumie, lub na język urzędowy państwa członkowskiego, do którego adresowane są dokumenty, lub jeżeli w tym państwie członkowskim jest kilka języków urzędowych – na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych miejsca, w którym ma nastąpić doręczenie.

B – W przedmiocie drugiego i trzeciego pytania prejudycjalnego

34. W pytaniu drugim i trzecim, przedstawionych na wypadek udzielenia odpowiedzi na pierwsze pytanie zgodnie z moją sugestią, sąd odsyłający zwraca się do Trybunału w celu ustalenia, czy po pierwsze, brak formularza stanowi powód nieważności całego doręczenia dokumentu podlegającego doręczeniu, oraz po drugie, w jaki sposób takie uchybienie może zostać konwalidowane.

35. Rozporządzenie nr 1393/2007 nie wspomina o konsekwencjach prawnych wynikających z braku standardowego formularza zawartego w załączniku II do tego rozporządzenia. Tym bardziej nie przewiduje ono, że takie uchybienie stanowi powód nieważności całego doręczenia dokumentu²³. Ponieważ rozporządzenie nr 1348/2000 milczy również w kwestii konsekwencji doręczenia w języku innym niż jeden z wymaganych języków – podobnie jak rozporządzenie nr 1393/2007 w sprawie braku użycia standardowego formularza – orzecznictwo dotyczące pierwszego z tych dwóch rozporządzeń zawiera cenne informacje na ten temat.

20 — COM(2013) 858 final. W sprawozdaniu tym Komisja ocenia stosowanie rozporządzenia nr 1393/2007 w latach 2008–2012. Artykuł 24 tego rozporządzenia stanowi bowiem, że najpóźniej w dniu 1 czerwca 2011 r., a następnie raz na pięć lat Komisja powinna ocenić stosowanie rozporządzenia i ewentualnie zaproponować zmiany. Komisja wskazuje w nim, że w 2011 r. zainicjowała badanie w celu zebrania danych i oceny stosowania rozporządzenia nr 1393/2007. Kwestia ta była również poruszana podczas spotkań Europejskiej Sieci Sądowniczej w sprawach cywilnych i handlowych, a Komisja twierdzi, że uwzględniła pisma, skargi i petycje obywateli oraz orzeczenia wydane w trybie prejudycjalnym przez Trybunał w odniesieniu do wspomnianego rozporządzenia.

21 — Podkreślenie moje.

22 — Zobacz pkt 26 niniejszej opinii.

23 — Zobacz podobnie wyrok Leffler, C-443/03, EU:C:2005:665, pkt 37, 39.

36. W pkt 51 wyroku Leffler (C-443/03, EU:C:2005:665) Trybunał orzekł, że jeżeli rozporządzenie nr 1348/2000 (które zostało zastąpione przez rozporządzenie nr 1393/2007) nie przewiduje skutków pewnych zdarzeń, sąd krajowy stosuje co do zasady prawo krajowe, biorąc pod uwagę zapewnienie pełnej skuteczności prawa Unii. Trybunał dodał, że brak tych uregulowań w rozporządzeniu „może w miarę konieczności prowadzić [sąd krajowy] do niestosowania przepisu prawa krajowego, jeżeli stanowi on w tym przeszkodę, lub do interpretowania takiego przepisu, ustanowionego na potrzeby sytuacji czysto wewnętrznej, w taki sposób, aby mógł być zastosowany w sytuacji transgranicznej, której dotyczy dane postępowanie²⁴”.

37. Ponadto w pkt 65 tego samego wyroku Trybunał orzekł, że w celu zapewnienia effet utile rozporządzenia istotne jest zagwarantowanie przez sąd krajowy, by prawa różnych stron były chronione tak dobrze jak to możliwe i w zrównoważony sposób²⁵.

38. W odniesieniu do praw adresatów doręczanego dokumentu z utrwalonego orzecznictwa wynika, że cele rozporządzenia nr 1393/2007 w zakresie skuteczności i szybkości nie mogą zostać osiągnięte poprzez osłabienie w jakikolwiek sposób praw do obrony tych odbiorców wynikających z określonego w art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej²⁶ prawa do rzetelnego procesu sądowego, co oznacza w szczególności, że dysponują oni „czasem umożliwiającym przygotowanie [swojej] obrony”²⁷.

39. Co do praw strony dostarczającej i celów rozporządzenia nr 1393/2007 w zakresie skuteczności i szybkości uważam, że nie mogą one być narażone ze względów czysto formalnych, które nie naruszają praw do obrony adresatów dokumentów.

40. Miałyby to miejsce w przypadku, gdyby brak rzeczowego standardowego formularza prowadził do nieważności doręczenia dokumentu, podczas gdy może zostać udowodnione na przykład, że odbiorca rozumie język, w którym dokument został sporządzony lub że dokument został sporządzony w języku urzędowym państwa członkowskiego, do którego dokument został zaadresowany. W pkt 52 wyroku Leffler (C-443/03, EU:C:2005:665) w odniesieniu do porównywalnych przypadków Trybunał wskazuje sytuację, gdy „odbiorca usiłuje jedynie spowolnić bieg postępowania i ewidentnie dopuszcza się naruszenia [nadużycia]”²⁸.

41. W związku z tym w przypadku zaniechania dołączenia standardowego formularza zawartego w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007 przy doręczeniu dokumentu do sądu krajowego należy²⁹ zweryfikowanie, czy dokument ten został sporządzony w języku, który adresat rozumie lub w języku urzędowym państwa członkowskiego, do którego adresowane są dokumenty³⁰.

42. Z pkt 9 niniejszej opinii wynika, że druga strona stwierdziła, iż w każdym z siedmiu postępowań głównych nie doręczono jej niektórych dokumentów i tłumaczeń, które powinny być doręczone.

24 — Zobacz również podobnie wyroki: Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, pkt 16); Factortame i in., C-213/89, EU:C:1990:257, pkt 19; Courage i Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, pkt 25; a także Muñoz i Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, pkt 28. Ponadto w wyroku Leffler, C-443/03, EU:C:2005:665, pkt 39, Trybunał dodaje, że „kilka [...] przepisów [rozporządzenia] pozwala sądzić, że usunięcie uchybienia w postaci braku tłumaczenia jest dopuszczalne”. Przypomnę, że nawet jeśli poprzednie rozporządzenie wymagało tłumaczenia, nie wspominało o formularzu.

25 — Zobacz również wyroki: Leffler, C-443/03, EU:C:2005:665, pkt 52; Weiss und Partner, C-14/07, EU:C:2008:264, pkt 76.

26 — Zobacz podobnie wyroki: Weiss und Partner, C-14/07, EU:C:2008:264, pkt 47; Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, pkt 35.

27 — Zobacz wyrok Leffler, C-443/03, EU:C:2005:665, pkt 52.

28 — W istocie z treści art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 wynika jasno, że adresat doręczanego dokumentu ma prawo do odmowy przyjęcia dokumentu, tylko jeżeli nie został on sporządzony w jednym z określonych języków ani nie dołączono do niego tłumaczenia na jeden z tych języków. Zobacz również motyw 10 rozporządzenia nr 1393/2007, który przewiduje, że w celu „zapewnienia skuteczności niniejszego rozporządzenia możliwość odmowy doręczenia dokumentów powinna zostać ograniczona do sytuacji wyjątkowych”.

29 — Zobacz podobnie art. 19 rozporządzenia nr 1393/2007.

30 — W tym wypadku w języku angielskim.

43. A zatem pozostaje zbadać pojęcie doręczanego dokumentu, którego rozporządzenie nr 1393/2007 nie definiuje. Nie wspomina ono również o załącznikach, których liczba i rodzaj różni się znacząco w zależności od systemów prawnych³¹.

44. W pkt 73 wyroku *Weiss und Partner* (C-14/07, EU:C:2008:264) Trybunał orzekł, że gdy doręczany dokument obejmuje, tak jak w postępowaniach głównych, dokument wszczynający postępowanie, doręczony dokument (albo dokumenty) powinien (albo powinny) umożliwić adresatowi wykonywanie jego praw w ramach postępowania sądowego w państwie, z którego pochodzi dokument, umożliwić zidentyfikowanie w sposób pewny co najmniej przedmiotu i podstawy powództwa, jak również wezwania do stawienia się przed sądem³². Dalej Trybunał mówi również o tym, że „[d]okumenty, które pełnią jedynie funkcję dowodów i nie są niezbędne do zrozumienia przedmiotu i podstawy powództwa, nie stanowią integralnej części dokumentu wszczynającego postępowanie”.

45. Na pierwszy rzut oka – z zastrzeżeniem weryfikacji przez sąd odsyłający – doręczenie pozwanym uwierzytelnionego odpisu pisma wszczynającego postępowanie w języku greckim, tak jak i w języku angielskim, umożliwiło im zidentyfikowanie w sposób pewny przedmiotu i podstawy powództwa w postępowaniach głównych.

46. Jednakże jeśli chodzi o wezwanie do stawienia się przed sądem, wydaje się, że mogła istnieć istotna rozbieżność pomiędzy terminem przewidzianym w piśmie wszczynającym postępowanie i spornym postanowieniem³³ w postępowaniach głównych. Na przykład w przypadku *D. Si* wydaje się, że termin przewidziany w piśmie wszczynającym postępowanie wynosi 10 dni, gdy tymczasem termin wyznaczony w spornym postanowieniu – które zostało doręczone wyłącznie w języku greckim – wydaje się wynosić 60 dni, co według pozwanych wprowadziło ich w błąd. Jednak na rozprawie nie podważono oraz z akt sprawy przedłożonej Trybunałowi nie wynika (czego potwierdzenie należy do sądu odsyłającego), że w każdej ze spraw w postępowaniu głównym termin określony w spornym postanowieniu był taki sam jak termin określony w załączonym do niego „zawiadomieniu”³⁴. To „zawiadomienie” zostało doręczone pozwanym zarówno w języku greckim, jak i w języku angielskim.

47. Jeśli wbrew wskazówkom określonym w pkt 45 i 46 niniejszej opinii sąd odsyłający stwierdzi (co nie ma miejsca), że zaniechanie użycia standardowego formularza zawartego w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007 i brak tłumaczenia spornego postanowienia czy też niepewność w odniesieniu do terminów stawiennictwa rzeczywiście naruszyły prawa do obrony pozwanych, braki te należy usunąć tak szybko jak to możliwe³⁵ poprzez wysłanie standardowego formularza oraz brakującego tłumaczenia zgodnie ze sposobami doręczenia przewidzianymi w rozporządzeniu nr 1393/2007³⁶, co automatycznie potwierdziłoby termin stawiennictwa wskazany w spornym postanowieniu.

31 — Zobacz podobnie wyrok *Weiss und Partner*, C-14/07, EU:C:2008:264, pkt 41–45.

32 — „Tłumaczenie [bowiem] dokumentów stanowiących dowód w sprawie może wymagać znacznej ilości czasu, podczas gdy w każdym razie tłumaczenie to nie jest wymagane na potrzeby postępowania, które będzie się toczyło przed sądem państwa członkowskiego, z którego pochodzi dokument i w języku tego państwa”, zob. wyrok *Weiss und Partner*, C-14/07, EU:C:2008:264, pkt 74. Cele rozporządzenia nr 1393/2007 w zakresie poprawy i przyspieszenia przepływu dokumentów zostałyby naruszone, gdyby wymagano tłumaczenia dokumentów „pomocniczych”.

33 — Należy zauważyć, że doręczenie pozwanym spornego postanowienia zostało przewidziane przez prawo cypryjskie.

34 — Wynika z tego, że sporne postanowienie i zawiadomienie dołączone do pisma wszczynającego postępowanie wyznaczyły w przypadku *D. Si* termin do stawienia się przed sądem wynoszący 60 dni.

35 — Zobacz podobnie wyrok *Leffler*, C-443/03, EU:C:2005:665, pkt 64.

36 — Zobacz podobnie wyrok *Leffler*, C-443/03, EU:C:2005:665, pkt 63. Zobacz analogicznie art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 1393/2007.

48. W tym względzie, zgodnie z uwagami rządu hiszpańskiego, uważam, że w miarę możliwości należy powrócić do sytuacji sprzed wystąpienia tej anomalii³⁷. Nie można bowiem konwalidować rozpatrywanych ewentualnych zaniechań poprzez doręczenie adwokatowi strony przeciwnej dokumentu oraz przedmiotowego standardowego formularza. Takie doręczenie byłoby niezgodne ze sposobem przewidzianym przez rozporządzenie nr 1393/2007³⁸.

49. Odmienny wniosek podważyłby moim zdaniem wykładnię oraz autonomiczne i jednolite stosowanie rozporządzenia nr 1393/2007³⁹.

50. Z tego względu uważam, że zaniechanie doręczenia standardowego formularza zawartego w załączniku II do rozporządzenia nr 1393/2007 w momencie doręczenia pisma wszczynającego postępowanie nie stanowi powodu nieważności tego doręczenia, o ile adresat dokumentu miał możliwość wykonywania swoich praw w ramach postępowania sądowego w państwie członkowskim, z którego pochodzi dokument. Zaniechania naruszające prawo do obrony adresata doręczanego dokumentu należy konwalidować możliwie jak najszybciej i zgodnie z zasadami doręczania przewidzianymi w rozporządzeniu nr 1393/2007.

VI – Wnioski

51. W świetle powyższych rozważań proponuję, by na pytania prejudycjalne skierowane przez Anotato Dikastirio Kyprou Trybunał udzielił następującej odpowiedzi:

Artykuł 8 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 należy interpretować w ten sposób, że doręczenie standardowego formularza zawartego w załączniku II do tego rozporządzenia adresatowi przy doręczaniu mu dokumentu jest wymagane we wszystkich przypadkach, bez wyjątku i niezależnie od języka, w jakim został sporządzony doręczany dokument, oraz niezależnie od tego, czy do tego dokumentu dołączono tłumaczenie na język zrozumiały dla adresata lub na język urzędowy państwa członkowskiego, do którego adresowane są dokumenty, lub jeżeli w tym państwie członkowskim jest kilka języków urzędowych – na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych miejsca, w którym ma nastąpić doręczenie.

Zaniechanie doręczenia standardowego formularza zawartego w załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 w momencie doręczania pisma wszczynającego postępowanie nie stanowi powodu nieważności tego doręczenia, o ile adresat dokumentu miał możliwość wykonywania swoich praw w ramach postępowania sądowego w państwie członkowskim, z którego pochodzi dokument. Zaniechania naruszające prawo do obrony adresata doręczanego dokumentu należy konwalidować możliwie jak najszybciej i zgodnie z zasadami doręczania przewidzianymi w rozporządzeniu (WE) nr 1393/2007.

37 — Pragnę podkreślić w tym względzie, że w czasie doręczenia dokumentów sądowych w postępowaniach głównych pozwani mieli miejsce zamieszkania za granicą. Ponieważ nie wyznaczyli oni w tym czasie upoważnionego przedstawiciela w państwie członkowskim, w którym toczy się postępowanie, tj. na Cyprze, doręczenie tych dokumentów było objęte i nadal musi być objęte zakresem rozporządzenia nr 1393/2007, zgodnie z art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia. Zobacz podobnie wyrok Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, pkt 24, 25.

38 — Wyrok Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, pkt 29–32. System ustanowiony rozporządzeniem nr 1393/2007 przewiduje w wyczerpujący sposób sposoby przekazywania w państwach członkowskich dokumentów sądowych w sprawach cywilnych i handlowych.

39 — Zobacz również motyw 8 rozporządzenia nr 1393/2007, który przewiduje, że to „rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do doręczania dokumentów upoważnionemu przedstawicielowi strony w państwie członkowskim, w którym toczy się postępowanie, niezależnie od miejsca zamieszkania tej strony”.